

▲ Het 'dijkje' naast de coupure Waterpoort raakt z'n karakteristieke basaltblokken kwijt. © Raphael Drent

Fijner voor fietsers, meer muurtjes en minder basalt: zo ziet de dijkversterking rond binnenstad Tiel er uit

Een dijkverzwaring waar vooral fietsers en voetgangers maar ook horecapersoneel lol aan gaan beleven. Overal in de Betuwe wordt de Waaldijk verstevigd, het stukje rond de Tielse binnenstad is een bijzonder project.

Bernardo van Hal 27-07-22, 07:00

Geen kilometer na kilometer strekkend dijklichaam in het rivierenlandschap; langs weilanden, uiterwaarden en dorpjes. Maar een stadse omgeving waar ook Waalwater tegenaan kan klotsen. Dus gaat de 3 kilometer lange waterkering rondom Tiel ook goeddeels op de schop, maar anders dan 'in het vrije veld'.

Al gaat de 900 meter aan de Ophemertsedijk tussen café-restaurant Bellevue en het inundatiekanaal, nog wel 'redelijk klassiek' op de schop. „De hele dijk wordt bovenop 30 centimeter met klei verhoogd”, zegt projectleider Hans van Kooten van het Waterschap Rivierenland.

En in het binnendijkse talud - dus aan de kant van de bewoonde wereld - wordt over de gehele lengte een stalen damwand de grond ingedrukt. Enerzijds om het dijklichaam steviger te maken, anderzijds om *piping* - de ondergrondse waterstroompjes - tegen te gaan.

Inundatiekanaal met grondscherp definitief afgesloten

Die damwand gaat bij de ingang van het inundatiekanaal feilloos over in het [20 kilometer lange dijkverzwarringsproject vanaf dat punt naar Waardenburg](#). Van Kooten: „Daarmee wordt het inundatiekanaal feitelijk helemaal afgesloten van de Waal. Er zit nu nog een sluisje, waarvan nu al een afsluiter in de duiker zit. Die zou in theorie nog open kunnen, maar met zo'n damwand is het definitief.”

Het kanaal, ooit bedoeld om de Linge te voeden en bij vijandige invallen stukken land onder water te kunnen zetten, is overigens werelderfgoed. En daar mag je dan ook verder eigenlijk niks aan veranderen.

Geen vol dienblad bij Bellevue meer op het fietspad

Dat aanpassen gebeurt wel nabij Bellevue. Daar ligt het pad over de dijk nu nog tussen de villa en het bijbehorende terras in. Het personeel moet daarom met de volle dienbladen de fietsers zien te ontwijken.

Aan die rare situatie komt een einde: het fiets- en voetpad wordt omgelegd en ligt straks tussen terras en Waal in. Minder glasgerinkel en de kreet 'pas op', wel zo fijn voor ober en tweewielerrecreant.

▲ Het fietspad Ophemertsedijk gaat na volgend jaar aan de rivierzijde óm het terras van Bellevue heen. © Raphael Drent

Damwand hartje stad ontdaan van groen

Tiel telt drie coupures, plekken waar verkeer door de dijk kan: naast Bellevue, nabij Chinees-restaurant Lotus en bij de Waterpoort. Die blijven uiteraard, maar de aansluitende waterkering tussen Bellevue en Lotus moet wel omhoog.

Daar staat een damwand die je niet ziet: volledig begroeid.

- Hans van Kooten

„Daar staat momenteel een damwand die je niet ziet: volledig begroeid. Dat groen halen we weg en maken daar een constructie op, om er bij extreem hoogwater een demontabele kering van 60 centimeter bovenop te kunnen zetten.”

Dat gebeurt over een lengte van zo'n 130 meter. De damwand permanent verhogen was ook een optie, maar dan zouden de aanwonenden van de Westluidensestraat een wel heel erg hoge 'muur' krijgen om tegenaan te kijken. „Zeker omdat hun tuinen toch al vrij diep liggen.”

▲ De volledig vergroende damwand wordt kaal gemaakt, zodat er een constructie voor een tijdelijke keermuur op gemaakt kan worden. © Raphael Drent

We maken een constructie voor een demontabele waterkering bovenop de bestaande damwand, anders wordt het voor de achterburen te hoog

- Hans van Kooten, projectleider dijkverzwaring stad Tiel

Basaltblokken naast coupure Waterpoort verdwijnen

Wat visueel voor de vele passanten ook op de schop gaat, is het met basaltblokken verstevigde dijklichaam rond de Waterpoort. „De oude stadsmuur westelijk daarvan volstaat als waterkering. Die is berekend en in orde”, zegt Van Kooten.

„Maar daar waar geen stadsmuur meer is en dat dijkje ligt, moet de boel ook 60 centimeter omhoog. We halen de basaltstenen weg en zetten een muur bovenop dat dijkje. Ook de coupure Waterpoort wordt opnieuw gemetseld.”

Weer iets verder oostelijker vallen aan de Havendijk/Echteldsedijk twee dingen op. Ten eerste komt er een compleet nieuwe damwand van zo'n 80 meter langs de locatie waar voorheen tankstation Van Dijkhuizen en de busremise zaten. Daar wordt immers een nieuw appartementencomplex van zeven woonlagen gebouwd. Op die manier komt de nieuwbouw niet buiten- maar binnendijs te liggen.

Echteldsedijk veel veiliger door apart fietspad

Het tweede is dat het voor fietsers en voetgangers een stuk veiliger en aangenamer gaat worden op de relatief drukke Echteldsedijk, langs de drie woontorens op en van/naar de vogelbuurt annex Tiel-Oost. De dijk wordt fysiek hoger gemaakt door binnendijs een muur te maken.

Daar direct langs komt dan eerst een vrijliggend fiets- en voetpad, vervolgens een haag en daarna het autoverkeer op het huidige wegdek op de dijk. Aanwonenden en gebruikers van de Echteldsdijk hameren bij de gemeente al jaren op een veiligere weginrichting.

▲ De Echteldsdijk wordt een heel stuk veiliger: binnendijks, dus aan de kant van de woontorens, komt een muurtje met daarnaast een vrijliggend fiets- en wandelpad. En ook nog een haag als scheiding met de rijbaan voor het autoverkeer. © Raphael Drent

Bij sluizen 244 bomen kappen

Verder oostwaarts hoeft er vervolgens 750 meter, niks te worden gedaan: dit stuk tot aan het Amsterdam-Rijnkanaal is enkele jaren geleden al verhoogd en verzwaard. Het laatste deel dat wordt aangepakt is de ongeveer 600 meter langs de kanaalmonding tot aan de het sluizencomplex.

Want ook daar heeft wassend Waalwater vrij spel. De dijk wordt iets opgehoogd en er komt een grondscherp tegen *piping*. Daarvoor moeten wel 244 bomen gekapt worden; doorgaans niet al te grote exemplaren. In overleg met de gemeente zal het waterschap vervangende exemplaren elders in Tiel terugplanten.

In herfst 2024 project afgerond

Naar verwachting begint aannemer Ploegmakers uit Vinkel rond de jaarwisseling met voorbereidende werkzaamheden, zoals de bomenkap. Vanaf maart wordt er dan feitelijk aan de dijkverzwaring rond stad Tiel gewerkt. Dat duurt zo'n anderhalf jaar: in de herfst van 2024 is alles klaar. De klus kost zo'n 25 miljoen euro.